

Titulació	Tipus	Curs
Criminologia	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Hector Sanchez Delgado

Correu electrònic: hector.sanchez@uab.cat

Equip docent

Helena Mulero Alcaraz

Ferran Restrepo Arrufat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

- L'idioma utilitzat per la teoria i els seminaris 11 i 12 serà el català. El seminari 13 es realitzarà en castellà.
- La docència de l'assignatura s'impartirà tenint en compte la perspectiva dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS).

Objectius

L'assignatura té com a objectiu fonamental proporcionar una visió sobre la funció de la policia a les nostres societats, la seva ubicació en el sistema de justícia penal, en l'Administració Pública, la seva relació amb la ciutadania, les funcions que du a terme (preventives, reactives i assistencials), l'abast i límits d'aquestes funcions, així com les característiques fonamentals de la cultura i l'organització policials, mostrant allò que és comú a totes les organitzacions policials i allò que varia en funció dels models i les polítiques públiques.

Com a segon objectiu, complementari de l'anterior, l'assignatura contextualitza la policia, la seguretat i la justícia penal com a àmbits concèntrics (essent la seguretat el més gran). Els/les estudiants/tes han d'identificar amb claredat quin és el rol de la policia en el marc de la justícia penal i de la seguretat en general, entendre el significat de les seves funcions, especialment la seva relació amb el delicte i la llei, i conèixer les característiques bàsiques de l'organització policial així com dels altres actors que més habitualment cooperen amb la policia en l'exercici i el compliment de les seves funcions, en especial de la seguretat privada. Han de tenir també nocions bàsiques de planificació de la seguretat.

Competències

- Accedir i interpretar les fonts de dades sobre la criminalitat.
- Aplicar un programa de prevenció de la criminalitat en l'àmbit comunitari.
- Demostrar que es comprenen els models de prevenció i intervenció de la criminalitat més adequats per a cada problema específic.
- Demostrar que es comprenen les necessitats de les víctimes sobre la base del coneixement de les teories victimològiques.
- Demostrar que es coneix el marc legal i el model de funcionament dels diferents agents de control del delictes.
- Demostrar que es coneix la diversitat de polítiques criminals per afrontar la criminalitat i els seus diferents fonaments.
- Fer la intervenció criminològica sobre la base dels valors de la pacificació, la integració social i la prevenció de nous conflictes.
- Identificar els recursos socials existents per intervenir en el conflicte i en la criminalitat.
- Redactar un treball acadèmic.
- Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Transmetre oralment les idees a una audiència.
- Treballar de manera autònoma.
- Treballar en equip i en xarxa.
- Utilitzar els mètodes de recerca en ciències socials per diagnosticar els problemes de criminalitat.

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar professionalment en l'àmbit de la criminologia amb objectius de pacificació, integració social i prevenció de la delinqüència.
2. Aplicar adequadament els recursos socials aplicables a la criminalitat.
3. Aplicar un programa de prevenció orientat als agents de control.
4. Conèixer l'estratègia de prevenció estructurals de la delinqüència.
5. Demostrar que coneix els mitjans i procediments científics orientats a la prevenció del delictes.
6. Descriure en l'àmbit criminològic de manera correcta el marc legal penal i els agents de control del delictes.
7. Desenvolupar de manera eficaç un programa de prevenció de la delinqüència en l'àmbit comunitari.
8. Gestionar adequadament un equip de prevenció o seguretat
9. Interpretar els informes policials relatiu a delictes.
10. Intervenir en l'àmbit criminològic amb finalitats pacificadoras, integradores i de prevenció del delictes.
11. Redactar un treball acadèmic.
12. Saber realitzar una auditoria de seguretat en l'àmbit públic
13. Tenir capacitat d'anàlisi i síntesi.
14. Transmetre oralment les idees a una audiència.
15. Treballar de manera autònoma.
16. Treballar en equip i en xarxa.
17. Utilitzar adequadament els programes de prevenció i intervenció criminològica.
18. Utilitzar els mètodes d'anàlisi del risc en l'àmbit de la seguretat
19. Utilitzar les metodologies d'anàlisi policial de la investigació criminal.

Continguts

1. Introducció a la seguretat
 - 1.1. Què entenem per seguretat?
 - 1.2. Concepte de seguretat

- 1.3. Seguretat objectiva i subjectiva
- 1.4. Por al delict
- 1.4.1. Paper dels mitjans de comunicació
- 1.4.2. Polítiques socials
- 1.4.3. Ensenyament
- 1.4.4. Disseny urbà
- 1.5. Populisme punitiu
- 1.6. Actors implicats
- 1.7. Tendències actuals en matèria de seguretat
- 2. Introducció a la policia
- 2.1. Història i evolució de la policia
- 2.2. Funcions
- 2.3. Policia com a òrgan
- 2.4. Marc jurídic
- 2.5. Policies estatals, autonòmiques i municipals
- 2.6. Models de relació entre la policia i la societat
- 3. La professió i l'organització policial
- 3.1. La professió policial: cultura i organització
- 3.2. L'accés a la policia: entrada única vs doble via
- 3.3. L'especialització vs els generalistes
- 3.4. Les unitats centrals i territorials: equilibri permanent
- 3.5. Les unitats especials: grups d'intervenció i assumptes interns
- 3.6. El personal funcionari no policial
- 3.7. Els sindicats policials
- 3.8. Nous socis interns: vigilants, auxiliars i voluntariat
- 3.9. Formació contínua
- 4. Fonts de dades
- 4.1. Dades oficials policials
- 4.2. Altres fonts oficials (judicials, estadístiques, internacionals)
- 4.3. Enquestes de victimització i percepció
- 4.4. Fonts pròpies i de camp
- 5. La funció policial de prevenció del delict

- 5.1. Teories i fonaments
- 5.2. Estratègies policials per prevenir el delictes
- 5.3. Criminologia espacial
- 5.4. Concentració del delictes: *Hot Spots*
- 5.5. Eines disponibles
- 5.6. Avaluació i límits
- 5.7. Exemples pràctics
- 6. Biaixos policials i legitimitat
 - 6.1. Legitimitat policial
 - 6.2. Discrecionalitat policial: oportunitats i riscos
 - 6.3. Biaixos policials
 - 6.4. Efectes socials i polítics
 - 6.5. Casos i exemples rellevants
 - 6.6. Mecanismes de responsabilitat de la policia
- 7. Autoprotecció i integritat física de la policia
 - 7.1. Concepte d'autoprotecció
 - 7.2. Defensa personal en el context policial
 - 7.3. Justificació i rellevància
 - 7.4. Marc legal de l'ús de la força
 - 7.5. Formació i entrenament
- 8. Altres àmbits d'actuació policial
 - 8.1. La policia davant dels conflictes i conductes antisocials
 - 8.2. Estratègies i tàctiques d'ordre públic
 - 8.3. L'ordre públic en democràcia: seguretat pública i drets humans
- 9. Sistemes policials. Tendències
 - 9.1. Policia governamental: França, Itàlia, Espanya i Portugal
 - 9.2. Policia com a servei públic. Policia comunitària amb base local: el Regne Unit
 - 9.3. Un nou sistema bàsicament local: Bèlgica
 - 9.4. Sistemes federals: Alemanya, Estats Units i Canadà
 - 9.5. Un sistema "descentralitzat": Espanya
 - 9.6. Importància de l'àmbit policial local

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classe teòrica	19,5	0,78	1, 6, 13, 14, 17
Seminari	19,5	0,78	1, 6, 13, 14, 16, 17
Tipus: Autònomes			
Planificació del treball, lectura, reflexió de materials i preparació de treball individual i proves.	80	3,2	1, 3, 6, 13, 15, 17
Treball en grup	26	1,04	1, 6, 10, 11, 13, 16, 17

Les activitats que els estudiants hauran de realitzar durant el curs són :

- 1.- Un treball en grup.
- 2.- Un treball individual
- 3.- Un examen final.

Puntualitat :

Les classes comencen puntualment a l'hora establerta. No s'admet l'entrada a classe una vegada aquesta hagi començat ni es podrà sortir abans de la seva finalització, sense una causa justificada.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes compleixin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència a classe	12,5%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19
Participació a classe	12,5 %	0	0	1, 6, 13, 14, 17
Prova escrita	40%	5	0,2	1, 6, 13, 15, 17
Treball en grup	15%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 18
Treball individual	20%	0	0	1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 19

Avaluació.

1. Model d'avaluació continuada.

El model d'avaluació és continuat i té com a objectiu formatiu que alumnat i professorat puguin conèixer el grau d'assoliment de les competències establertes. S'avaluaran :

- a) El treball individual.
- b) El treball en grup, que serà presentat.
- c) La prova escrita.
- d) La participació a classe.

El contingut del treballs s'indicarà al principi del curs al Campus Virtual.

2. Condicions per a ser avaluat.

Haver presentat el treball grupal, el treball individual i presentar-se a l'examen final.

3. Condicions per superar l'assignatura.

a) L'alumnat ha d'assistir presencialment al 100% de les classes i seminaris. Totes les absències han de ser justificades només per raons de malaltia o altres de força major i per raons acadèmiques prèviament autoritzades pel professorat. Si l'alumne no assisteix a un mínim del 80% de les activitats docents no podrà superar l'assignatura.

b) Per aprovar l'assignatura cal haver obtingut mínim un 4 a l'examen final i que la mitjana de les activitats (treball grupal i individual) sigui d'un 5 o superior. La nota mitjana de l'assignatura ha de ser d'un 5 o més per aprovar (tenint en compte el treball grupal, l'individual i l'examen).

4. Recuperacions.

Si un/a alumne/a no supera el treballs individual y/o grupal tindrà la possibilitat de fer una prova de recuperació de cada part.

La prova final escrita es recupera dues setmanes després aproximadament.

5. Conductes fraudulent.

L'alumnat que copii o intenti copiar a un examen tindrà un zero (0) en l'assignatura i perdrà el dret a la re-avaluació. L'alumnat que presenti una pràctica i/o activitat en el que hi hagi indicis de plagi o que no pugui justificar els arguments presentats obtindrà un zero (0) i rebrà una advertència. En cas de reiteració de la conducta, l'alumnat suspendrà l'assignatura (0) i perdrà el dret a la recuperació.

6. Model d'avaluació única.

L'alumnat podrà sol·licitar una única avaluació. Per demostrar l'adquisició dels coneixements i competències pròpies de l'assignatura, es realitzaran diverses activitats avaluable relacionades amb el temari establert.

Bibliografia

1.- Bibliografia obligatòria.

Guillén, F. (2012). *Policia i seguretat*. Servei Publicacions UAB.

Guillén, F. (2016). *Modelos de policía. Hacia un modelo de seguridad plural*. Bosch editores.

2.- Bibliografia complementària.

Textos bàsics.

Fernández Justes, C, & Yñíguez, A. (2014). *Gestió estratègica de la Policia. Organització de l'eficiència en el treball policial*. Punto Rojo libros.

Medina, J. (2011). *Políticas y estrategias de prevención del delito y seguridad ciudadana*. Edisofer, editorial B de F. (capítol VII).

Newburn, T. (2005). *Policing key readings*. Willan Publishing.

Newburn, T. (2008). *Handbook of policing*. Willan Publishing.

Seguretat.

Beck, U. (1998). *La sociedad del riesgo*. Paidós Básica.

Curbet, J. (2010). *El rei nu. Una anàlisi de la (in)seguretat ciutadana*. CCG Edicions.

García-García, S. (2022). Asociaciones vecinales y organizaciones comunitarias en la gestión de la seguridad. A J. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 75-90). Dykinson.

Guillén, F. (2020). *La falacia de la seguridad objetiva y sus consecuencias*". *E-E-Journal of Criminal Sciences*. 15, 1-28.

Guillén, F. (2018). *Desencuentros entre la Policía y el público. Factores de riesgo y estrategias de gestión*. Bosch Editor.

Guillén, F., & Brotat, R. (2023) (Coords.). *40 años de ventanas rotas. Luces y sombras*. Bosch Editor.

Martínez Espasa, J. (2016). *Las políticas públicas de seguridad ciudadana. Análisis y propuestas desde la criminología*. Tirant lo Blanch.

Murria, M., Sobrino, C. & González, C. (2022). Las políticas locales de seguridad (y prevención). A J. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 91-104). Dykinson.

Ortiz de Urbina, I. & Ponce, J. (Eds.) (2008) *Convivencia ciudadana, seguridad pública y urbanismo. Diez textos fundamentales del panorama internacional*. Diputació de Barcelona.

San Juan, C., & Vozmediano, L. (2021). *Guía de prevención del delito. Seguridad, diseño urbano, participación ciudadana y acción policial*. Bosch editor.

Shearing, C., & Wood, J. (2011). *Pensar la seguridad*. Editorial Gedisa.

Waller, I. (2008). *Menos represión. Más seguridad*. Verdades y mentiras acerca de la lucha contra la delincuencia. INACIPE.

Waller, I. (2014). *Control inteligente del delito*. INACIPE.

Seguretat Privada.

Ocqueteau, F. (2004). *Polices entre État et Marché*. Sciences Po.

Torrente, D. (2015). *Análisis de la seguridad privada*. Editorial UOC.

Torrente, D. (2022). La seguridad privada a debate. A J. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 105-120). Dykinson.

Policia.

Barcelona, J. (2006). *Sobre el modelo policial español y sus posibles reformas*. Fundación Alternativas. <http://www.falternativas.org/laboratorio/documentos/documentos-de-trabajo/sobre-el-modelo-policial-espanol-y-s>

Bertaccini, D. (2009). *La politica di polizia*. Bononia University Press.

Bosch, J. (2018). *La nostra policia. El model de seguretat de Catalunya des de 1978 fins als atemptats de 2017 i l'1 d'octubre*. Eumo editorial.

Carrer, F. (Ed.). (2009). *Le politique della sicurezza. Dalla "polizia comunitaria" alla "tolleranza zero"*. Franco Angeli.

Carrer, F. & Salomon, J C (Coords.) (2011). *L'ordine pubblico. Un equilibrio fra ildesordine sopportabile el'ordineindispensabile*. Franco Angeli.

De Maillard, J.(2023). *Comparative policing*. Routledge.

Fernández, C., & Íñiguez, A. (Coords.) (2020). *Propostes i estratègies per a un nou sistema policial*. Tirant lo Blanch.

Gallardo, R, A., Pérez, H., Planchadell, A. & Pomares, C. (2023). *Guía práctica de la mediación policial*. Universitat Jaume I. https://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/201978/Sapienta_189.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Guillén, F. (2018). *Desencuentros entre la Policía y el público. Factores de riesgo y estrategias de gestión*. Bosch editor.

Guillén, F. (2021). *La policía en primera línea contra la pandemia. Reflexiones sobre un papel distorsionado*. *Constructos Criminológicos*, 1(1), 59-82. <https://doi.org/10.29105/cc1.1-5>

Guillén, F. (2022). Policía : concepto, funciones, modelo. A J. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 45-49). Dykinson.

Herrera, J V. (2018). *Ética policial y ciudadanía. Claves de buenas prácticas en policía y proximidad*. Fundación Policía Española.

Jar, G. (2000). *Modelos comparados de policía*. Ministerio del Interior. Dykinson.

Kleinig, J. (1996). *The ethics of policing*. Cambridge University Press.

Lazuén, M P. (1999). *Cuerpos de policía y seguridad ciudadana en España: Situación actual y perspectivas de futuro*. Ministerio del Interior.

López-Garrido, D. (1982). *La Guardia Civil y los orígenes del Estado centralista*. Grijalbo.

López-Riba, J M. (2022). Interacciones con los ciudadanos, poderes policiales, uso de la fuerza y poder simbólico. A J. Medina (Ed.), *Instituciones de control del delito* (pp. 61-73). Dykinson.

Loubet del Bayle, J. L. (2012). *De la Police et du contrôle social*. Les éditions du CERF.

Loubet del Bayle, J. L. (2016). *Sociologie de la Police*. L'Harmattan.

Monjardet, D. (2011). *Lo que hace la Policía. Sociología de la fuerza pública*. Prometeo Libros.

Newburn, T. (2007). *Criminology*. Willan Publishing.

- Pacheco, A. (2015). *Una aproximación al estudio de la cultura organizacional en la Policía Local de la Comunidad Valenciana desde una perspectiva sociológica*. Universitat de València. Tesis doctoral. https://roderic.uv.es/bitstream/handle/10550/51958/La+Cultura+Organizacional+de+la+Polic%C3%ADa+Local_A
- Reiner, R. (2010). *The politics of the police*. Oxford University Press.
- Roché, S. (2016). *De la Police en Démocratie*. Bernard Grasset.
- Tena J. A. (2002). *Diccionario de expresiones y términos de interés policial y criminalístico*. Tecnos.
- Tyler, T. (1990). *Why people obey the law*. Yale University Press.
- Tyler, T. (2003). Procedural justice, legitimacy, and the effective rule of law. *Crime and Justice*, 30, 283-357.
- Vidales, Caty, & Carque, J L. (Coords.) (2014). *Policía comunitaria. Una policía para la sociedad del siglo XXI*. Tirant lo Blanch.
- Vilatarsana, A. (2015). *La necessitat de construir un sistema de policia per a Catalunya. La coresponsabilitat del món local per aconseguir-ho*. (Tesi doctoral, Universitat Autònoma de Barcelona). <https://www.tesisenred.net/handle/10803/298327#page=1>
- Vilatarsana, A. (2019). *La tecnología tiene que ser un instrumento transformador de las organizaciones policiales*. (Blog Notes de seguretat. Generalitat de Catalunya (Entrevista): <https://notesdeseguretat.blog.gencat.cat/2019/06/19/albert-vilatarsana-la-tecnologia-tiene-que-ser-un-instrument>
- Vitale, A S. (2017). *The end of Policing*. Verso.
- Vollmer, A. (1936). *The Police and modern society*. N.J. Patterson.
- Wilson, J. Q. (1968). *Varieties of police behaviour*. Harvard University Press.
- Webs d'interès.
- Base de dades sobre delictes i temes de seguretat (gestionat per Crimina). <http://crimidata.com/>
- Bundeskriminalamt (BKA) (documentació accessible en francès, anglès, castellà i rus, a més de l'alemany). <http://bka.de/>
- Departament d'Interior (Catalunya). <http://interior.gencat.cat>
- Bloc del Departament d'Interior (Catalunya): Notes de Seguretat. <https://notesdeseguretat.blog.gencat.cat>
- Federal Bureau of Investigation (FBI). <http://www.fbi.gov/>
- Europol. <http://www.europol.europa.eu/>
- Home Office (Ministeri del'Interior del Regne Unit). <http://www.police.uk>
- Institut nacional d'estudis superiors de la seguretat i la justícia de França. <http://www.inhesj.fr>
- John Jay College. <http://www.jjay.cuny.edu/>
- Ministerio del Interior (espanyol). <http://www.interior.gob.es/>
- National Criminal Justice Reference Service (Estats Units). <http://www.ncjrs.gov/>
- Policia alemanya (en alemany). <http://www.polizei.de/>
- Policia belga (francès i flamenc). <http://infozone.be/>
- Policia Estats Units d'Àmerica. <http://www.usacops.com/>

Polícia Regne Unit. <http://www.police.uk>

Polizei Newsletter (versions en anglès, francès i castellà, a més de l'alemanya).
<http://www.polizei-newsletter.de/>

What works Network (Xarxa per compartir experiències positives en la prevenció i lluita contra la delinqüència).
<https://www.gov.uk/guidance/what-works-network>

Programari

L'adient utilitzat en l'entorn universitari.

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(SEM30) Seminaris (30 estudiants per grup)	11	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM30) Seminaris (30 estudiants per grup)	12	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(SEM30) Seminaris (30 estudiants per grup)	13	Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt